

Bryssel 23.5.2018
COM(2018) 403 final

*Limited
Embargo until adoption*

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

**Tšekin vuoden 2018 kansallisesta uudistusohjelmasta
sekä samassa yhteydessä annettu Tšekin vuoden 2018 lähentymisohjelmaa koskeva
neuvoston lausunto**

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Tšekin vuoden 2018 kansallisesta uudistusohjelmasta

sekä samassa yhteydessä annettu Tšekin vuoden 2018 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ ja erityisesti sen 9 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen²,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat³,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Komissio hyväksyi 22 päivänä marraskuuta 2017 vuotuisen kasvuselvityksen, mikä aloitti vuoden 2018 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Se otti huomioon Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 17 päivänä marraskuuta 2017 antaman Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariaa koskevan julistuksen. Eurooppa-neuvosto vahvisti vuotuisen kasvuselvityksen ensisijaiset tavoitteet 22 päivänä maaliskuuta 2018. Komissio hyväksyi 22 päivänä marraskuuta 2017 asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella varoituskansalaisia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Tšekki ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu.
- (2) Tšekkiä koskeva vuoden 2018 maaportti⁴ julkaistiin 7 päivänä maaliskuuta 2018. Siinä arvioitiin Tšekin edistymistä neuvoston 11 päivänä heinäkuuta 2017 hyväksymien maakohtaisten suositusten noudattamisessa, aiempina vuosina annettujen

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

² COM(2018) 403 final.

³ P8_TA(2018)0077 ja P8_TA(2018)0078.

⁴ SWD(2018) 202 final.

suositusten noudattamisessa ja sen kansallisten Eurooppa 2020 -tavoitteiden saavuttamisessa.

- (3) Tšekki toimitti vuoden 2018 kansallisen uudistusohjelmansa ja vuoden 2018 lähentymisohjelmansa 30 päivänä huhtikuuta 2018. Ohjelmat on arvioitu samaan aikaan, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon.
- (4) Kauden 2014–2020 Euroopan rakenne- ja investointirahastojen ohjelmasuunnittelussa on otettu huomioon niihin liittyvät maakohtaiset suositukset. Kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013⁵ 23 artiklassa säädetään, komissio voi pyytää jäsenvaltiota tarkastelemaan uudelleen kumppanuussopimustaan ja asiaankuuluvia ohjelmiaan ja esittämään niihin muutoksia, kun tämä on tarpeen asiaankuuluvien neuvoston suositusten täytäntöönpanon tukemiseksi. Komissio on antanut tarkempaa tietoa kyseisen säännöksen hyödyntämisestä ohjeissa sellaisten toimenpiteiden soveltamiselle, joilla Euroopan rakenne- ja investointirahastojen vaikuttavuus kytketään talouden tehokkaaseen ohjaukseen ja hallintaan⁶.
- (5) Tšekkiin sovelletaan vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osiota. Hallitus odottaa vuoden 2018 lähentymisohjelmassaan, että julkisen talouden rahoitusasema on suhdannetasoittamattomin luvuin ylijäämäinen vuosina 2018–2021. Julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteessa, joka on 1,0 prosentin rakenteellinen alijäämä suhteessa BKT:hen, pysytään edelleen selvästi koko ohjelmakauden ajan. Vuoden 2018 lähentymisohjelman mukaan julkisen talouden velan suhteessa BKT:hen odotetaan supistuvan vähitellen siten, että se on 29,9 prosenttia vuonna 2021. Näiden julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on uskottava. Julkisen talouden tavoitteiden saavuttamiseen liittyvät riskit näyttävät olevan pitkälti tasapainossa. Julkisten investointien odotetaan elpyvän ja julkisen sektorin palkkojen nousevan edelleen. Komission kevään 2018 talousennusteen mukaan rakenteellisen rahoitusaseman odotetaan vuonna 2018 heikkenevän noin 0,9 prosenttiin ja vuonna 2019 edelleen 0,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen, mikä ylittää julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteen. Kaiken kaikkiaan neuvosto katsoo, että Tšekki noudattaa vuosina 2018 ja 2019 vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia.
- (6) Tšekissä on pitkällä aikavälillä edelleen keskivaikeita julkisen talouden kestävyyyteen liittyviä riskejä. Vaikka väestön ikääntymisestä aiheutuvat kustannukset ovat haaste terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon kannalta, erityistä huomiota on kiinnitettävä eläkejärjestelmän muutoksiin. Ikääntymiseen liittyvien menojen tarkistettut ennusteet viittaavat suurempaan kasvuun kuin vuoden 2015 ikääntymisraportissa arvioitiin. Eläkemenojen odotetaan kasvavan 8,2 prosentista suhteessa BKT:hen vuonna 2016 aina 10,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2070. Tämä eläkemenojen odotettua suurempi kasvu johtuu pääasiassa siitä, että eläkeiän ylärajaksi on asetettu 65 vuotta. Lakisääteistä eläkeikää ei mukauteta automaattisesti elinajanodotteeseen. Sen sijaan hallituksen on tarkoitus tarkastella eläkeiän ylärajaa uudelleen viiden vuoden välein vuodesta 2019 alkaen. Koska asia on hallituksen harkintavallassa, tämänhetkissä eläkemenoja koskevissa ennusteissa ei oteta huomioon näitä eläkeiän uudelleentarkasteluja. Lisäksi eläkkeiden indeksointi on nyt suotuisampaa, kun siinä

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 1303/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁶ COM(2014) 494 final.

otetaan huomioon 50 prosenttia reaalipalkkojen noususta aiemman 33 prosentin sijaan. Näiden muutosten vaikutukset menoihin ovat 2 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuonna 2070. Muut parhaillaan keskusteltavana olevat muutokset, kuten peruseläkkeen määrän ja iäkkäiden eläkkeensaajien eläkkeen korottaminen, heikentävät osaltaan kestävyysindikaattoreita. Julkisten terveydenhuoltomenojen odotetaan kasvavan pitkällä aikavälillä 1,1 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen, mikä on enemmän kuin koko Euroopan unionin osalta arvioitu 0,9 prosenttiyksikön keskimääräinen kasvu. Näkyvissä onkin merkkejä resurssien tehottomasta käytöstä sekä avohoidossa että sairaalahoidossa.

- (7) Vuoden 2017 alussa voimaan tullut uusi finanssipoliittista vastuuta koskeva laki on lujittanut merkittävästi Tšekin julkisen talouden kehystä. Sillä myös perustettiin riippumaton finanssipoliittinen neuvosto. Riippumattomia tarkastuksia koskeva lakiluonnos on parhaillaan yksiköiden välisessä lausuntomenettelyssä. Sen myötä on tarkoitus huolehtia myös neuvoston direktiivin 2011/85/EU saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä.
- (8) Tšekin keskuspankki voi asettaa makrovakaustoimena suositusluonteisia kiinnitysluottorajoja, mutta sen valtuudet määrätä seuraamuksia ovat vähäiset, koska sillä ei ole virallista toimivaltaa valvoa niiden täytäntöönpanoa. Vaikka tšekkiläiset pankit noudattavat tiettyjä luottojen kokonaistasoon sovellettavia rajoja, ne eivät ole noudattaneet täysimääräisesti Tšekin keskuspankin vuoden 2016 suuntaviivoja. Sitovilla lakisääteisillä rajoilla pankit saataisiin todennäköisesti noudattamaan raja-arvoja nykyistä paremmin ja samalla varmistettaisiin rahoitusjärjestelmän vakaus ja vähennettäisiin lainanottajien riskejä. Lainsäädäntöehdotusta Tšekin keskuspankkilain muuttamiseksi on tarkoitus käsitellä parlamentissa vuonna 2018.
- (9) Tšekillä on edelleen haasteita julkisten hankintojen avoimuuden ja tehokkuuden lisäämisen sekä korruption torjunnan saralla. Vaikka julkisten hankintojen kehityksen parantamiseksi on toteutettu joitakin toimenpiteitä, ongelmana on edelleen kilpailun vähäisyys, sillä lähes puolessa kaikista julkisista tarjouskilpailuista tehdään vain yksi tarjous. Samalla sähköisten menettelyjen käytön muuttaminen pakolliseksi saattaa lisätä avoimuutta ja tehokkuutta. Tšekin viranomaiset ovat investoineet kansalliseen sähköiseen välineeseen (*National Electronic Tool*), jota on tarkoitus kehittää entistä käyttäjäystävällisemmäksi ja luotettavammaksi, minkä lisäksi Tšekin markkinoilla toimii yksityisiä alustoja. Jotta julkisille varoille saataisiin parempi vastine, hallinnollisia esteitä voitaisiin edelleen vähentää huomattavasti sekä hyödyntää mahdollisuuksia yhdistettyihin ja strategiaan julkisiin hankintoihin. Sekä keskus- että paikallisviranomaiset ovat alkaneet toteuttaa kohdennettuja aloitteita hankintamenettelyihin osallistuvan henkilöstön kouluttamiseksi. Silti yhteisten hankintatoimenpiteiden käynnistäminen ja erityisasiantuntemuksen hankkiminen on tietyillä aloilla edelleen hyvin haasteellista. Lisäksi korruptio ja lahjonta ovat jatkuvia huolenaiheita sekä yritysten että kansalaisten kannalta. Vaikka useita korruption vastaiseen strategiaan kuuluvia merkittäviä uudistuksia on toteutettu, jotkin osa-alueet ovat edelleen jääneet huomiotta.
- (10) Sähköisen hallinnon toimivuus jää alle Euroopan unionin keskiarvon, mutta näiden palvelujen saatavuuden ja käytettävyyden parantamiseksi on toteutettu lainsäädäntötoimenpiteitä. Vuonna 2018 on määrä käynnistää eräitä suurimittaisia aloitteita, mutta niiden onnistuminen riippuu viranomaisten kyvystä tiedottaa asiasta ja tarjota helpokäyttöisiä ratkaisuja.

- (11) Investointeja jarruttaa tietty hallinnollinen ja sääntelystä johtuva rasitus. Tämä koskee lähinnä rakennuslupia ja verotuksen monimutkaisuutta. On kuitenkin todettava, että viranomaiset ovat hyväksyneet rakennuslakiin muutoksen, jolla yksinkertaistetaan rakennuslupien myöntämismenettelyä sisällyttämällä ympäristövaikutusten arviointi kaavoituspäätökseen tai yhdistettyyn kaavoitus- ja rakennuslupaan. Epäselväksi kuitenkin jää, voitaisiinko tämän myötä järkeistää myös suuria infrastruktuurihankkeita koskevia menettelyjä, koska lukuisat muut luvat on jätetty yhdistetyn lupajärjestelmän ulkopuolelle. Parlamentissa käsitellään parhaillaan liikenneinfrastruktuurin rakentamista sääntelevän lain muuttamista. Vaikka verojärjestelmään on tehty muutoksia, joilla parannetaan veronkantoa, verosääntely ja verokannat ovat kasvattaneet merkitystään liiketoiminnan harjoittamisen kannalta ongelmallisina osa-alueina. Uusi hallitus on ilmoittanut mahdollisista muutoksista, joilla pyritään lisäämään avoimuutta ja yksinkertaistamaan verojärjestelmää. Tähän sisältyvät myös käynnissä olevat toimet tuloverolainsäädännön nykyaikaistamiseksi. Säännösten noudattamisesta aiheutuvat kustannukset ovat kasvaneet hieman ja pysyvät Euroopan unionin keskiarvoa korkeampina. Arvonlisäveron valvontailmoitus on kyllä lisännyt verotuloja, mutta se on myös pidentänyt verovaatimusten noudattamiseen kuluvaa aikaa. Vaikka verosäännösten noudattamiseen tunteina kulunut aika on lyhentynyt huomattavasti aikaisemmasta, Tšekki on edelleen asteikon yläpäässä. Lisäksi uudet alennetut arvonlisäverokannat saattavat monimutkaistaa arvonlisäverojärjestelmää, etenkin pienten ja keskisuurten yritysten osalta.
- (12) Tšekin talous on siirtymässä kohti osaamisvaltaisempaa toimintaa, mutta hyvin toimivan tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän kehittymistä jarruttavat edelleen useat pullonkaulat. Yritysten investoinnit tutkimukseen ja kehitykseen lisääntyvät lähinnä suorien ulkomaisten sijoitusten ansiosta. Kotimaisten yritysten tutkimus- ja kehityksenot ovat viimeksi kuluneiden kahden vuoden aikana supistuneet. Huolimatta merkittävistä julkisista investoinneista tutkimukseen ja kehitykseen Tšekin tulokset julkisen tiedeperustan laadun osalta ovat heikot. Yhteyksien luomiseksi korkeakoulujen ja yritysten välille sekä julkisen tiedeperustan tuloksellisuuden parantamiseksi on toteutettu politiikkatoimia. Tähän mennessä tulokset ovat kuitenkin olleet vähäisiä, eikä uudistuksia ole vielä pantu täysimääräisesti täytäntöön. Lisäksi tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän hallinnointi jatkuu hajanaisena.
- (13) Tšekin työmarkkinoiden pullonkaulojen poistamisen kannalta ensisijaisen tärkeässä asemassa on laadukas ja osallistava koulutus. Opiskelijoiden sosioekonominen tausta vaikuttaa edelleen voimakkaasti koulutustuloksiin. Osallistavan koulutuksen toimenpiteitä ei ole vielä pantu täytäntöön täysimääräisesti, varsinkaan romanilasten osalta. Pätevien opettajien puute yhdistettynä väestöennusteisiin viittaa siihen, että jatkossa saattaa olla entistä haastavampaa saada palvelukseen opetushenkilöstöä ja pitää heidät palveluksessa. Parlamentti ei hyväksynyt suunniteltua opettajien uutta urajärjestelmää, jossa olisi kytketty yhteen opettajien jatkuva ammatillinen kehittyminen, urakehitys ja palkka. Opettajien palkat ovat edelleen muihin korkeakoulutettuihin työntekijöihin verrattuna alhaiset, mutta lähivuosina on tarkoitus toteuttaa lisäpalkankorotuksia. Opettajan ammatti ei näin ollen ole lahjakkaiden nuorten silmissä edelleenkään kovin houkutteleva vaihtoehto. Lisäksi koulutuksen osallistavammaksi muuttamista koskevan uudistuksen (joka käynnistettiin vuonna 2016 Euroopan sosiaalirahaston tuella) onnistuminen riippuu riittävän ja kestävänsä kansallisen rahoituksen saatavuudesta, opettajien ja opetusavustajien lisäkoulutuksesta ja osallistavan koulutuksen etuja koskevan yleisen tietoisuuden lisäämisestä.

- (14) Tšekin työmarkkinatulokset ovat tällä hetkellä vahvoja. Työllisyys on viimeksi kuluneiden kuuden vuoden aikana kasvanut tasaisesti ja työttömyys on vähentynyt huomattavasti. Naisten, matalan osaamistason työntekijöiden ja vammaisten potentiaalia ei kuitenkaan hyödynnetä tarpeeksi. Näiden ryhmien työmarkkinoille osallistumista on selkeästi mahdollista lisätä, koska maassa esiintyy työvoimapulaa. Työllisyyserot ja sukupuolten väliset palkkaerot ovat edelleen suuria huolimatta viimeaikaisista toimenpiteistä, joilla vanhempainvapaata on muutettu joustavammaksi ja lastenhoitopalveluja on lisätty. Naisten työllisyysaste on edelleen selvästi alhaisempi kuin miesten. Äitiydellä on edelleen suuri vaikutus työmarkkinoille osallistumiseen, mikä liittyy kohtuuhintaisten lastenhoitopalvelujen heikkoon saatavuuteen, pitkiin vanhempainvapaa-oikeuksiin, joustavien työjärjestelyjen vähäiseen käyttöön ja pitkäaikaishoitopaikkojen puutteeseen. Virallisten lastenhoitopalvelujen piirissä oli vuonna 2016 vain 4,7 prosenttia alle kolmivuotiaista lapsista. Vaikka matalan osaamistason työntekijät muodostavat vain pienen osan väestöstä, heidän työllisyysasteensa on selvästi alhaisempi kuin keskitason ja korkean osaamistason työntekijöiden. Samoin vammaisten työllisyysaste on alle Euroopan unionin keskiarvon, vaikka yleinen työttömyysaste on ennätyksellisen alhainen ja työmarkkinoilla on työvoimapulaa. Tämä saattaisi motivoida hyödyntämään vammaisten tarjoamaa käyttämätöntä potentiaalia. Julkiset työvoimapalvelut eivät tällä hetkellä pysty rajallisen kapasiteettinsa vuoksi tarjoamaan työnhakijoille yksilöllistä ja jatkuvaa tukea. Näiden ryhmien osallistumista työmarkkinoille voitaisiin edistää lisäämällä julkisten työvoimapalvelujen kenttätoimintaa ja aktivointikapasiteettia sekä toteuttamalla tehokasta ja oikein kohdennettua aktiivista työvoimapolitiikkaa ja tarjoamalla yksilöllisiä palveluja. Työmarkkinoille pääsyä voitaisiin parantaa myös osaamisen kehittämiseen tähtäävillä aloitteilla (jotka kattaisivat myös digitaaliset taidot).
- (15) Komissio on vuoden 2018 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson osana tehnyt kattavan analyysin Tšekin talouspolitiikasta ja julkaissut sen vuoden 2018 maaraportissa. Se on arvioinut myös vuoden 2018 lähentymisohjelman ja vuoden 2018 kansallisen uudistusohjelman sekä jatkotoimenpiteet, joita on toteutettu Tšekille viime vuosina annettujen suositusten noudattamiseksi. Se on ottanut huomioon niiden merkityksen Tšekin finanssipolitiikan sekä sosiaali- ja talouspolitiikan kestävyyskannalta mutta myös sen, ovatko ne unionin sääntöjen ja ohjeiden mukaisia, koska unionin yleistä talouden ohjausta on tarpeen vahvistaa antamalla unionin tason panos tuleviin kansallisiin päätöksiin.
- (16) Neuvosto on tutkinut vuoden 2018 lähentymisohjelman tämän arvioinnin perusteella ja katsoo, että Tšekin odotetaan noudattavan vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia, SUOSITTAA, että Tšekki toteuttaa vuosina 2018 ja 2019 toimia, joilla se
1. parantaa julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä, erityisesti eläkejärjestelmän kestävyyttä; ryhtyy toimiin julkisia hankintoja koskevissa menettelyissä vallitsevien heikkouksien suhteen, erityisesti mahdollistamalla laatuun perustuvan kilpailun lisäämisen ja toteuttamalla korruption vastaisia toimenpiteitä;
 2. vähentää investointeihin liittyvää hallinnollista raskautta, muun muassa nopeuttamalla infrastruktuurihankkeiden lupamenettelyjä; poistaa tutkimusta, kehitystä ja innovointia jarruttavat pullonkaulat, erityisesti lisäämällä kotimaisten yritysten innovointivalmiuksia; vahvistaa koulutusjärjestelmän valmiuksia antaa laadukasta ja osallistavaa koulutusta, myös edistämällä opettajan ammatin arvostusta; edistää

naisten, matalan osaamistason työntekijöiden ja vammaisten työllistymistä, muun muassa tehostamalla aktiivista työvoimapolitiikkaa.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja